

Élettartamrész és nyugdíjrendszer: eredmények

Simonovits András

KRTK KTI, BME MI

2022. június 10.

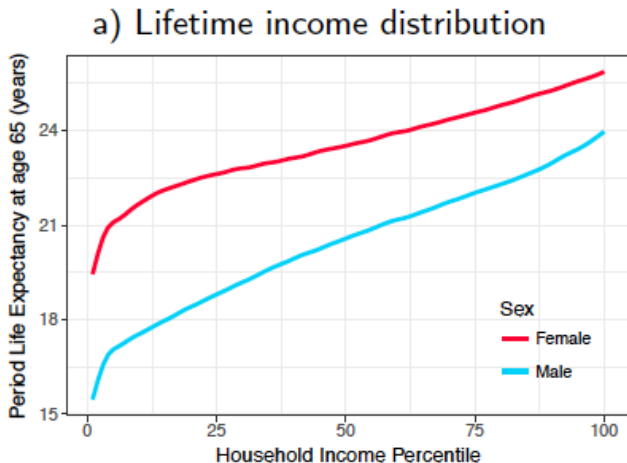
Lényeg

Élettartamrés = a legnagyobb jövedelműek várható élettartama –
legkisebb jövedelműek várható élettartama

A hagyományos közgazdaságtan elsiklott az élettartamrés hatása
fölött

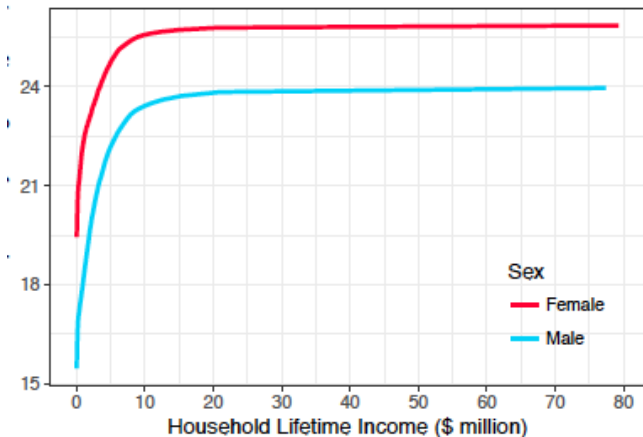
Chetty et al., (2016) óta áttörés

1. ábra. Várható élettartam–háztartási percentilis jövedelem (USA)

2. ábra. Várható élettartam–háztartási jövedelem (m USD)

b) Life expectancy vs Lifetime income

Mikor minimális az életpálya egyenlegek szórása?

Életpálya-egyenleg = életpálya befizetés – éves nyugdíj \times
nyugdíjtartam

Nyugdíj = kereset arányos rész + abszolút összeg

Számpélda: Chetty adataira az arányos rész súlya $\alpha^* = 0,892$, az
alapnyugdíjé $0,108$.

Plafon

Nagyobb járulékkulcs \Rightarrow nagyobb nyugdíjak, de kiszorítja a magánmegtakarítást (és csökkenti a munkakínálatot)

Plafon/Átlagbér: Svédo.: 1,2; Németo.: 1,8; USA: 2,5; HU 1,6 (1995); 3,3 (2006); végtelen (2013–)

Elmélet: Valdés-Prieto–Schwarzhaupt (2011): „Optimal Compulsion when Behavioural Biases Vary and the State Errs”, CESifo Working Paper 3316.

Kisebb nyugdíjrendszer (kicsi járulékkulcs, alacsony plafon miatt) \Rightarrow kisebb az élettartamrés miatti szándékolatlan újraelosztás

Társadalmi jóléti függvény az egyéni leszámítolás nélküli életpálya hasznosságok várható értéke

Optimális járulékkulcsnál a reprezentatív aktor fiatal és időskori fogyasztása egyenlő

Plafon hatása a Pareto-kereseteloszlásnál

1. táblázat. A teljesen fedezett dolgozók és a fedezett keresetek aránya a plafon függvényében ($\sigma = 2$)

Átlagos bruttó kereset arányában

Plafon	0,5	1,0	1,5	2,0	3,0	4,5
A teljesen fedezettek	0	0,75	0,889	0,938	0,972	0,988
A fedezett keresetek	0,5	0,75	0,833	0,875	0,917	0,944

Nyugdíjplafon hatása a társadalmi jólétre–nincs rés

Skálázás: nyugdíjrendszer nélkül a $TJF = 1$.

Minél érzékenyebb a kamatláb a jövedelemre, annál lejjebb kerül az optimális plafon (hatékonysága dőltve) a maximumtól

Kamatérzékenység ξ	Társadalmi jólét – plafon					
	0,5	1	1,5	2	3	4,5
0,0	1,134	1,170	1,176	1,176	1,176	1,177
0,2	1,125	1,157	1,160	1,161	1,159	1,157
0,4	1,117	1,146	1,148	1,148	1,146	1,144

Nyugdíjplafon hatása a relatív hatékonyságra–van rés

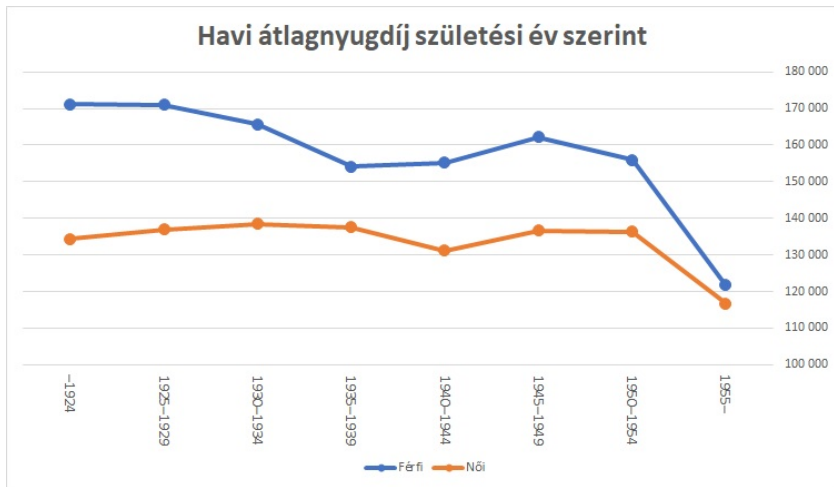
Az optimális plafon nem pont, hanem sáv, de messze van a két végponttól

Kamatérzékenység ξ	A plafon relatív hatékonysága					
	0,5	1	1,5	2	3	4,5
0,0	1,115	1,144	<i>1,146</i>	1,143	1,138	1,132
0,2	1,106	<i>1,130</i>	<i>1,130</i>	1,126	1,119	1,110
0,4	1,098	<i>1,119</i>	1,117	1,113	1,106	1,096

Az élettartamrés csökkenti a vegyes indexálás aggregált hatását

Krémer Balázs (2015): a kisebb jövedelműek gyorsabban halnak ki, mint a nagyobb jövedelműek

E. ábra. Átlagnyugdíj–születési év, 2020

F. ábra. Korszpecifikus nyugdíjátlag-görbék, ha van rés

Évjáratil modell számszerű közelítést ad az élettartamrés és a részleges indexálás keresztező hatásáról

